

Advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Waalbandijkverbetering Gameren – Nieuwaal

29 maart 1994

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport Waalbandijkverbetering

Gameren – Nieuwaal / [Commissie voor de milieu-effectrapportage].

- Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-643-3

Trefw.: milieu-effectrapportage; Gelderland / dijkverzwaringen ;

Gelderland / rivierendijken ; Waal / Gelderland.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan het college van Gedeputeerde Staten
van de provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw kenmerk
MW93.72103-6082023

uw brief
d.d. 10 december 1993

ons kenmerk
U256-94/Kol/eb/578-52

onderwerp
Advies voor richtlijnen Waalbandijk-
verbetering Gameren-Nieuwaal

doorkiesnr.
030 - 347 604

Utrecht,
29 maart 1994

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de verbetering van de Waalbandijk Gameren-Nieuwaal. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

Vanaf juni 1994 zijn dijkverbeteringsplannen m.e.r.-plichtig. De Commissie waardeert het dat de initiatiefnemer en het bevoegd gezag al in een zo vroeg stadium hebben besloten om de milieu-effectrapportage te doorlopen.

Tijdens het opstellen van het richtlijnenadvies heeft de Commissie kennis genomen van het studierapport van de Grontmij (Beleidsanalyse MER Waalbandijkverbetering Gameren-Nieuwaal; Tracé-evaluatie, 1994). Door afronding van dit rapport af te wachten is de adviseertermijn van de Commissie met enkele weken overschreden. De Commissie biedt hiervoor excuses aan. Zij heeft getracht door zo vroeg mogelijke toezending van het concept-advies vertraging in de procedure te voorkomen.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

Hoogachtend,

ing. E.M. Mastenbroek
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Waalbandijkverbetering Gameren-Nieuwaal

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Waalbandijkverbetering Gameren – Nieuwaal

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over
de Waalbandijkverbetering bij Gameren en Nieuwaal,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland door de Commissie voor
de milieu-effectrapportage; namens deze,

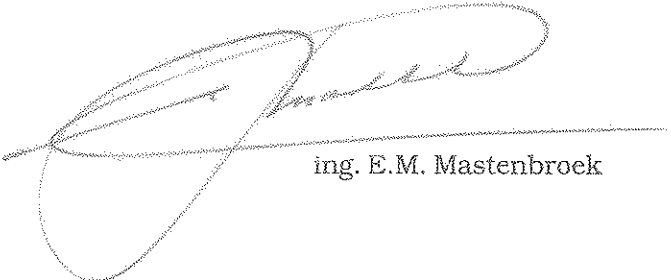
de werkgroep m.e.r. Waalbandijkverbetering Gameren – Nieuwaal

de secretaris

drs. A.J. Kolhoff

de voorzitter

ing. E.M. Mastenbroek

Utrecht, 29 maart 1994

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	2
2. Probleemstelling en doel, beleid en besluiten	3
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	5
3.1 Aanpak en begrippen	5
3.2 Ontwikkeling van dijkverbeteringsalternatieven	6
3.2.1 Tracé-alternatieven	6
3.2.2 Uitvoeringsvarianten	6
3.2.3 Herinrichtingsplannen	7
3.2.4 Aanleg, gebruik en beheer	7
3.2.5 Mitigerende maatregelen	8
3.3 Meest milieuvriendelijke alternatief	8
3.4 Nulalternatief	8
4. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Geomorfologie en bodem	10
4.3 Grond- en oppervlaktewater	10
4.4 Flora, vegetatie en fauna	11
4.5 Cultuur-historische aspecten	11
4.6 Landschappelijke aspecten	12
4.7 Overige aspecten	12
4.8 Vergelijking van de alternatieven	13
5. Leemten in kennis en evaluatie	14
6. Vorm, presentatie en samenvatting van het MER	15

Bijlagen

1. brief van het bevoegd gezag d.d. 10 december 1993 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
- 1a. brief van het bevoegd gezag d.d. 18 februari 1994 met bevestiging verlenging van de adviestermijn
2. openbare kennisgeving in Staatscourant nr. 247 d.d. 23 december 1993
3. projectgegevens
4. lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Ter vaststelling van een dijkverbeteringsplan voor de linker Waalbanddijk voor het dijkvak Gameren-Nieuwaal wordt milieu-effectrapportage uitgevoerd in het kader van een besluit ex artikel 33 van de Waterstaatswet 1900.

Dit advies van de Commissie geeft aan, welke onderwerpen in het op te stellen milieu-effectrapport (MER) aan de orde moeten komen om bij het te nemen besluit het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen.

Het MER dient de doelstellingen van het plan te beschrijven. Deze moeten worden gerelateerd aan de gesignaleerde knelpunten en het geformuleerde beleid. Uitgangspunt is het vereiste veiligheidsniveau met betrekking tot de dijk en het beheer ervan (overschrijdingskans van 1/1250 jaar).

In de startnotitie wordt aangegeven dat het MER, gezien het stadium van de besluitvorming, een evaluerend karakter zal hebben, waarbij de invloed zich voornamelijk tot het inrichtingsniveau zal beperken. De Commissie acht het echter van belang dat het MER eerst systematisch aangeeft, welke mogelijkheden er zijn om het project uit te voeren:

- verbetering van de bestaande dijk, of aanleg van een nieuwe dijk voor het gehele traject of delen daarvan, alsmede de ligging;
- verschillende uitvoeringsmogelijkheden bij zowel verbetering van de bestaande als aanleg van een nieuwe dijk.

Voor het motiveren van de te behandelen dijkverbeteringsalternatieven¹⁾ adviseert de Commissie een trapsgewijs selectieproces te beschrijven. Hierbij worden eerst de tracé-alternatieven op hoofdpunten vergeleken en slechts uitvoeringsvarianten uitgewerkt voor tracés, die in de vergelijking gunstig naar voren komen. In ieder geval dient naast het voorkeursalternatief het meest milieuvriendelijke tracé in voldoende mate van detail te worden beschreven. Eventuele herinrichtingsplannen worden bij de vergelijking van de alternatieven meegewogen, indien de uitvoering ervan in relatie staat met de dijkverbetering (zie pagina 5).

Bij de selectie van de alternatieven en het beschrijven van de milieugevolgen dienen in ieder geval de aspecten woonmilieu, bestaande en potentiële biotopen, de cultuur-historische waarden en de karakteristieke landschappelijke waarden aan de orde te komen. Gegevens over bodem en water moeten worden behandeld, voor zover deze van invloed zijn op bovengenoemde aspecten, of op de technische uitvoeringsmogelijkheden van de dijkverbetering.

Waar in de te behandelen alternatieven sprake is van maatregelen aan de bestaande dijk, vraagt de Commissie extra aandacht voor de bestaande cultuur-historische waarden en de invloed daarop van het voornemen. Wanneer een nieuw dijkgedeelte in de uiterwaarden wordt aangelegd zijn vooral de landschappelijke en ecologische aspecten in dat gebied van belang.

Deze 'prioriteiten' bepalen de gedetailleerdheid van de in het MER te leveren informatie.

1 Deze bestaan uit een tracé-alternatief met de daarbij (per deeltraject) behorende uitvoeringsvariant(en).

1. INLEIDING

Het Polderdistrict Groot Maas en Waal heeft het voornemen de linker Waalbandijk voor het dijkvak Gameraen-Nieuwaal (tussen dijkpaal 118,7 en dijkpaal 156,3) te verbeteren. Ter onderbouwing van de besluitvorming ex artikel 33 van de Waterstaatswet 1900 over de goedkeuring van dijkverbeteringsplannen wordt milieu-effectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd. Dit anticipeert op de wijzigingen in het Besluit m.e.r., die per 1 juni 1994 van kracht zijn. In de m.e.r.-procedure zijn Gedeputeerde Staten van Gelderland bevoegd gezag.

Per brief van 13 december 1993 stelden Gedeputeerde Staten de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid advies uit te brengen over de op te stellen richtlijnen (zie bijlage 1). De m.e.r.-procedure ging van start op 23 december 1993 (zie bijlage 2). In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste projectgegevens. Aan de inspraakreacties, die via het bevoegd gezag zijn ontvangen (zie bijlage 4), is bij de opstelling van dit advies voor de richtlijnen aandacht geschonken.

In de startnotitie wordt aangegeven dat sprake is van een beleidsanalyse/MER. Dit zou, omdat de besluitvorming al in een relatief gevorderd stadium is, een evaluerend karakter hebben, waarbij de invloed zich voornamelijk tot het inrichtingsniveau beperkt. De Commissie geeft in hoofdstuk 3 van dit advies aanbevelingen voor de behandeling van alternatieven en varianten. Zij wijst er verder op dat in haar advies het begrip 'MER' (milieu-effectrapport) in plaats van 'beleidsanalyse/MER' zal worden gebruikt.

Omdat in het kader van dit dijkverbeteringsproject al veel onderzoek is verricht, kan voor het opstellen van het MER gebruik worden gemaakt van de beschikbare onderzoeksresultaten. Het MER zal de milieu-aspecten van het reeds verrichte onderzoek overzichtelijk moeten weergeven, waar nodig gecombineerd met aanvullende informatie, zoals in de richtlijnen aangegeven.

2.

PROBLEEMSTELLING EN DOEL, BELEID EN BESLUITEN

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

Probleemstelling en doel

In het MER dient te worden toegelicht, waarom de voorgenomen activiteit wordt ondernomen. In dit verband dient aandacht te worden besteed aan:

- maatgevende waterstanden ter plaatse van het betreffende dijkvak;
- vereiste dijkhoogten behorend bij voornoemde maatgevende waterstanden;
- doorstroomprofiel en bergende breedte.

Duidelijk moet worden, welke knelpunten er inzake het vereiste veiligheidsniveau zijn met betrekking tot de dijk en het beheer ervan.

Voor zover hierover gegevens bekend zijn, dient het MER te beschrijven, welke relatie bestaat met andere, reeds uitgevoerde of nog uit te voeren dijkverbeteringen en beheerstechnische ingrepen elders in het stroomgebied. Dit tegen de achtergrond van mogelijke cumulatie van effecten door deze ingrepen en de invloed hiervan op het doorstroomprofiel en de bergende breedte (zie ook § 4.7).

Naast veiligheid dienen ook landschappelijke-, natuur-, cultuurhistorische waarden (LNC waarden) en het woonmilieu een belangrijk uitgangspunt te zijn. De genoemde waarden en de kwaliteit van het woonmilieu moeten zo min mogelijk worden geschaad en waar mogelijk worden verbeterd. Om die reden maakt ook een globale analyse van de aanwezige waardevolle elementen, van de mogelijke bedreigingen en van de ontwikkelingspotenties onderdeel uit van de probleemstelling. Gezien de onderlinge relaties tussen genoemde LNC aspecten is het gewenst een integrale benadering te hanteren.

Beleidskaders

Vermeld dient te worden welke overheidsbesluiten reeds zijn genomen en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden kunnen stellen aan de betreffende besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld, dit onder vermelding van de status van deze besluiten (hardheid; hoe lang geleden). Hieruit moet blijken welke speelruimte er is bij de inmiddels reeds vergevorderde besluitvorming over de dijkverbetering voor het betreffende dijkvak. Naast de in de startnotitie (§ 3.2) vermelde beleidsstukken vraagt de Commissie aandacht voor:

- mogelijke juridische beperkingen die kunnen voortvloeien uit de Natuurbeschermingswet en de Boswet;
- eventuele relaties met het provinciale Intentieprogramma Bodembeschermingsgebieden en lopende landinrichtingsprojecten.

Verder dient te worden nagegaan aan welke rapporten toetsingscriteria kunnen worden ontleend, die een rol spelen bij het vergelijken van de alternatieven, bijvoorbeeld het Nationale Milieubeleidsplan (+, 2) of het plan Levende Rivieren (WNF, 1993).

In verband mogelijke invloed op dit project (zie ook § 3.2.3) dient het MER bovendien de zo actueel mogelijke informatie te bevatten inzake de optie in het kader van het provinciale baggerspeciebergingsplan om de zandwinplas in de Gamerensche Waarden als baggerspeciebergingsdepot in te richten. Voor de besluitvorming hierover wordt op dit moment een locatiekeuze-m.e.r. uitgevoerd.

Besluitvorming

In het MER dient te worden vermeld ten behoeve van welke besluiten het MER is opgesteld en kan worden gebruikt en door welke (overheid)instanties deze besluiten zullen worden genomen. Tevens dient te worden aangegeven volgens welke procedure(s) dit geschiedt en hoe de procedures op elkaar zullen worden afgestemd. Evenzeer dient te worden aangegeven welke besluiten in een later stadium nog worden genomen om de voorgenomen activiteit te kunnen realiseren, zoals besluiten over ontgrondingen, inrichtingsplannen of eventueel bestemmingsplanwijzigingen.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

3.1 Aanpak en begrippen

Het MER dient systematisch te analyseren welke verschillende mogelijkheden er zijn om het project uit te voeren:

- verbetering van de **bestaande** dijk, of aanleg van een **nieuwe** dijk voor het gehele traject of delen daarvan, alsmede de **ligging** (verder aan te duiden als 'tracé-alternatieven');
- verschillende uitvoeringsmogelijkheden bij zowel verbetering van de bestaande als aanleg van een nieuwe dijk (verder aan te duiden als 'uitvoeringsvarianten'²).

Voor ieder van de mogelijke tracé-alternatieven zijn diverse uitvoeringsvarianten mogelijk. Om bij het beschrijven en vergelijken van de milieugevolgen het aantal alternatieven beperkt en het MER overzichtelijk te houden adviseert de Commissie een trapsgewijs selectieproces uit te voeren. Hierbij worden eerst de tracé-alternatieven op hoofdlijnen vergeleken en slechts uitvoeringsvarianten ontwikkeld voor perspectiefrijke³ tracés.

Een complicerende factor is dat de verbetering /aanleg van de dijk (in meer of mindere mate) kan leiden tot herinrichtingsmaatregelen in het aangrenzende gebied. Deze kunnen de (milieu)beoordeling van een dijkverbeteringsalternatief beïnvloeden. De Commissie adviseert, voor zover hierover reeds informatie beschikbaar is, herinrichtingsplannen wel in het MER mee te nemen, met dien verstande dat duidelijk moet zijn:

- welke relatie er ligt tussen de herinrichting en de dijkverbetering ('werk met werk maken', compensatie voor verloren gegane waarden et cetera)⁴;
- wat de realiteitswaarde van het plan is in verband met grondeigendom, aankoop, beheer- en financieringsmogelijkheden.

2 Om zo duidelijk mogelijk met de begrippen om te gaan en geen verwarring te creëren zal in het advies een combinatie van tracé-alternatief met de daarbij behorende (per deeltraject verschillende) uitvoeringsvariant(en) worden aangeduid met "dijkverbeteringsalternatief".

3 Zogenaamde 'inefficiënte' alternatieven kunnen afvallen: dat zijn alternatieven die qua (milieu)gevolgen slechter scoren dan ten minste één van de andere alternatieven en ten opzichte daarvan geen andere voordelen bieden.

4 Zie inspraakreactie nr. 1, bijlage 4.

Alleen indien van realiteitswaarde en een inhoudelijke relatie sprake is, heeft het zin de herinrichtingsplannen bij de vergelijking van de alternatieven (zie § 4.8) mee te wegen.

3.2 Ontwikkeling van dijkverbeteringsalternatieven

Een dijkverbeteringsalternatief bestaat uit een tracé-alternatief en uitvoeringsvarianten, eventueel aangevuld met mitigerende en/of compenserende maatregelen. In de navolgende paragrafen stelt de Commissie onderwerpen aan de orde die in het MER aan de orde dienen te komen. Afhankelijk van de mate van relevantie dienen ze kort of uitgebreider te worden behandeld.

3.2.1 Tracé-alternatieven

- Wat zijn de reële mogelijkheden voor verbetering van de bestaande dijk? En als deze er niet zijn?
- Wat is de zoekruimte voor de aanleg van een nieuwe dijk en wat zijn daarbinnen relevante verschillende alternatieven? (Uit de inspraak komt naar voren dat andere mogelijkheden dan in de startnotitie aangegeven interessant worden geacht ⁵.) Het MER dient de te behandelen tracés te motiveren.
- Op basis van welke toetsingscriteria (zie bijvoorbeeld Grontmij 1993: Beleidsanalyse MER Waalbandijkverbetering Gameren-Nieuwaal; tracé-evaluatie) vindt de eerste selectie van de tracé-alternatieven plaats?

In ieder geval dient bij de toetsingscriteria te worden ingegaan op: woonmilieu (sloop van gebouwen), verkleining van de uiterwaarden en verandering van belangrijke bestaande en potentiële biotopen wat betreft flora en fauna, verandering van cultuur-historische waarden (inclusief de bestaande dijk) en verandering van karakteristieke landschappelijke waarden (vermindering van de ruimtelijk-visuele kwaliteit). Veranderingen kunnen zowel negatief als positief (ontwikkelingsmogelijkheden) zijn. Beide invalshoeken dienen te worden getoetst.

3.2.2 Uitvoeringsvarianten

- Wat zijn de mogelijkheden voor de verbetering van de *bestaande dijk* en wat zijn voor de te onderscheiden deeltrajecten reële opties gezien de ruimtelijke gegevens?
- In hoeverre wordt bij de ontwikkeling van de ontwerpprofielen gebruik gemaakt van "uitgekiend ontwerpen"?
- Hoe zien de nieuwe profielen eruit (ten opzichte van de oude)? Op grond van welke eisen zijn deze profielen tot stand gekomen en welke variatie is daarin mogelijk? Besteed aandacht aan het begrip 'beoordelingsprofiel'. In de profieltekeningen dienen de maten te worden aangegeven.
- Wat is de aard, hoeveelheid, herkomst en eventuele verontreinigingsgraad van het ophoog- en afdek materiaal? Voor de verschillende varianten dient een grondbalans te worden opgesteld.

5 Zie inspraakreactie nr. 3, bijlage 4.

- Wat voor materialen (beton, staal et cetera) worden er naast grond gebruikt? Dit met het oog op bewust gebruik van grondstoffen en energie.
 - Wat voor bijzondere constructies (zoals staal, beton, kunststof) kunnen worden gebruikt en geef aan wat de invloed hiervan kan zijn op bijvoorbeeld de grondwaterstroming of sloop van gebouwen, en op het onderhoud en het beheer van de dijk?
 - Welke mogelijkheden zijn er voor aansluiting op aangrenzende (nog niet verbeterde) dijkvakken?
 - Hoe wordt een kruising of doorsnijding door pijpleidingen uitgevoerd?
- Voor *nieuw aan te leggen dijkgedeelten* dienen, voor zover relevant, dezelfde gegevens te worden verstrekt.

3.2.3 Herinrichtingsplannen

- Welke gebieden komen in het kader van dijkverbetering in de verschillende alternatieven voor herinrichting in aanmerking? (Besteed hierbij tevens aandacht aan de relatie met het grondverzet ten behoeve van de dijkverbetering en de realiteitswaarde, zie het gestelde in § 3.1).
- Wat is de nagestreefde visie met betrekking tot de onderscheiden gebieden (natuurdoeltype, nagestreefde rivierdynamiek, wijze van beheer, gebruik en medegebruik) en hoe verhoudt deze visie zich tot de doelstellingen inzake landschap en cultuurhistorie? (Soms kan van strijdigheid in doelstellingen sprake zijn.)
- In hoeverre is het (uit milieu overwegingen) wenselijk om de afgegraven grond (klei) elders als grondstof te gebruiken en ander ophoogmateriaal aan te voeren?
- Welke invloed heeft de aanleg van een baggerspeciebergingsdepot op de herinrichtingsmogelijkheden?

3.2.4 Aanleg, gebruik en beheer

De verbeterde dijk kan op verschillende wijzen worden aangelegd, gebruikt en beheerd. Het MER dient aan te geven, waarmee rekening dient te worden gehouden om de te handhaven LNC waarden werkelijk in stand te houden bij:

- tijdstip (seizoen), duur en fasering van de aanleg;
- eventuele tijdelijke voorzieningen, waaronder bouwwegen, bronbemaling en afvoer van verontreinigd water;
- toekomstig (mede)gebruik van: de uiterwaarden, een eventueel tussengebied (landbouw, recreatie, natuur, delfstoffenwinning) en van de dijk als weg voor bepaalde soorten verkeer en als drager van LNC-waarden;
- beheer dijken en dijktafsluitingen (de Commissie gaat er vanuit dat er sprake is van natuurgericht beheer).

3.2.5 Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen kunnen nadelige milieugevolgen van een bepaalde ingreep voorkomen of beperken. Als dit niet mogelijk is dan biedt compensatie wellicht mogelijkheden. Onder compensatie wordt verstaan: het creëren van waarden die vergelijkbaar zijn met de verloren gegane waarden. Door met beplanting en afdekkingen die ter plekke niet kunnen worden gehandhaafd zorgvuldig om te gaan, kunnen deze bijvoorbeeld elders worden gebruikt.

Wanneer de dijkverbetering ecologische waarden in het plangebied aantast kunnen de volgende maatregelen voor compensatie zorgen: oeverbescherming (voor de ontwikkeling van natuurlijke oevers), de aanleg van ecologische verbindingzones langs en over de dijk, herstel van de processen van overstroming, erosie en sedimentatie als gevolg van rivierdynamiek in de buitendijkse gebieden. Onderdeel van de compenserende maatregelen kan zijn het creëren van voorwaarden voor natuurontwikkeling middels een inrichtings- en beheersplan voor (delen van) het studiegebied en of daarbuiten.

3.3 Meest milieuvriendelijke alternatief

Het meest milieuvriendelijke dijkverbeteringsalternatief zal bestaan uit het meest milieuvriendelijke tracé-alternatief en de meest milieuvriendelijke inrichting van alle onderdelen van dit tracé gecombineerd met mitigerende maatregelen (zie hiervoor § 3.2.5) en een aanleg- en beheersplan. De inhoud van het meest milieuvriendelijke alternatief zal uit de vergelijking van de dijkverbeteringsalternatieven naar voren komen.

Meest milieuvriendelijk betekent dat het om een alternatief gaat, waarbij aan de veiligheidseisen tegen overstroming wordt voldaan doch tegelijkertijd door gepaste maatregelen de bestaande LNC-waarden zoveel mogelijk worden gespaard en/of hersteld en desgewenst verder ontwikkeld.

3.4 Nulalternatief

Bij het onderhavige project is het nulalternatief geen reëel alternatief omdat de bestaande dijk niet voldoet aan de veiligheidsnorm zoals door de overheid in 1993 is vastgesteld voor de beveiliging van het bovenrivierengebied tegen overstromingen (overschrijdingskans van 1/1250 jaar).

4.

BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

4.1

Algemeen

De **bestaande toestand** van het milieu moet worden beschreven voor zover van belang voor de voorspelling van de milieugevolgen. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaats vinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van reeds vastgelegd beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

De Commissie adviseert in het MER duidelijke overzichtskaarten op te nemen met betrekking tot: reliëf, geomorfologie, vegetatietypen, landschapsecologische relaties, landschapsstructuurkenmerken, grondgebruik, waterhuishouding en cultuurhistorische (met inbegrip van archeologische) elementen en structuren.

Ten behoeve van de beschrijving van de **gevolgen** dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen.

- De te verwachten gevolgen voor het milieu moeten zo veel mogelijk in hun onderlinge samenhang worden beschreven.
- Aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk, permanent, ophefbaar of onomkeerbaar zijn; of ze op korte of lange termijn spelen en in hoeverre cumulatie met andere effecten kan optreden.
- De manier waarop milieu-effecten bepaald of beschreven zijn, dient te worden toegelicht. Het gaat hier in het bijzonder om betrouwbaarheid en nauwkeurigheid van de invoergegevens.
- In het bijzonder moet aandacht worden besteed aan die milieugevolgen die per tracé-alternatief en uitvoeringsvariant verschillen.
- Naast de negatieve effecten dient te worden aangegeven (in woord en beeld) welke positieve ontwikkelingsmogelijkheden of positieve effecten daar tegenover staan.

4.2 Geomorfologie en bodem

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Het MER dient een beeld te geven van de geomorfologie en bodemgesteldheid in het plangebied (bestaande hoogteverschillen en bodemopbouw). Tevens dient eventueel bestaande bodemverontreiniging te worden beschreven.

Gevolgen voor het milieu

Voor ieder van de dijkverbeteringsalternatieven dient vervolgens te worden aangegeven, in welke mate grondverzet optreedt (grondbalans) en in hoeverre dat leidt tot vergraving van lagen, doorsnijding van deklagen en eventuele aanvoer van gebiedsvreemd materiaal.

Met dwarsdoorsneden op relevante punten (of hoogtekaarten) dient de wijziging in het reliëf in beeld te worden gebracht.

Voor zover sprake is van bodem- (en of grondwater)verontreiniging dient te worden vermeld, wat de invloed van het voornemen in de verschillende uitvoeringsmogelijkheden daarop is.

De in deze paragraaf vermelde gegevens dienen vooral te worden beschouwd als onderbouwende informatie voor het bepalen van de milieugevolgen, die in § 4.4 tot en met § 4.6 worden gevraagd, alsmede om te bepalen welke beperkingen worden gesteld aan de dijkverbeteringsmogelijkheden in technische zin.

4.3 Grond- en oppervlaktewater

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Het MER dient een beeld te geven van de bestaande geohydrologische gesteldheid van het gebied, indeling in watervoerende en scheidende lagen, grondwaterstromingen en stijghoogten in hoge en lage binnen- en buitendijkse gronden, preferente stroombanen onder de dijk, kwel- en inzigtgebieden, relaties tussen grondwater en oppervlaktewater, bestaand peilbeheer.

Gevolgen voor het milieu

De effecten op de grondwaterstroming moeten worden voorspeld. In gevoelige situaties zal hiervoor gebruik moeten worden gemaakt van numerieke grondwatermodellen. De kwalitatieve dan wel kwantitatieve voorspelling omvat naast de buitendijkse gronden (van het studiegebied) ook direct aan de Waalbandijk grenzende binnendijkse gronden. Speciale aandacht verdienen de door bepaalde varianten te vormen nieuwe binnendijkse gronden en de bij hoge rivierwaterstanden te verwachten grondwaterpeilen in nieuwe dijkten, voor zover grenzend aan bebouwing. De effecten van tijdelijke bronbemaling en peilverlaging, alsmede van eventuele permanente peilverlaging dienen eveneens te worden beschreven. De hydrologische aspecten dienen vooral te worden behandeld, voor zover er sprake is van invloed op woonmilieu en de volgende biotische aspecten:

- de habitat van waardevolle kwetsbare waterorganismen;
- het voorkomen van waardevolle (half-)natuurlijke vegetaties.

4.4 Flora, vegetatie en fauna

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De keuze van de te behandelen biotische aspecten dient te worden gemotiveerd in relatie tot de karakteristiek (landschappelijk, natuurwetenschappelijk en cultuurhistorisch) van het gebied.

In ieder geval dient te worden ingegaan op de volgende aspecten:

- in het gebied aanwezige oppervlakten aan natuurlijke en halfnatuurlijke ecotopen en het voorkomen van kansrijke gradiënten;
- water- en oevervegetatie in de uiterwaarden en moerasterreinen;
- vegetatietypen op de bestaande dijk;
- het voorkomen van weidevogels en gebruik door trekvogels in najaar en winter en het gebruik als paaiplaats door vissen;
- ecologische relaties van het studiegebied met haar omgeving;
- het voorkomen van bedreigde, zeldzame of karakteristieke soorten (bijvoorbeeld Rode-lijst-soorten);
- het voorkomen van geïsoleerde deelpopulaties ('genenreservoir').

Gevolgen voor het milieu

Bij de analyse van milieuveranderingen kunnen verschillende invloeden onderscheiden worden, namelijk:

- ruimtebeslag (en uitstralingseffecten), waardoor oppervlakten van waardevolle bestaande en potentiële natuurgebieden worden verkleind, en of leefgebieden van waardevolle soorten kleiner worden en versnipperd raken (zie ook barrièrewerking);
- eventuele veranderingen van oppervlakte- en grondwaterrelaties (kwalitatief en kwantitatief) en hun effecten op de aanwezige natuur (zie ook § 4.3);
- barrièrewerking voor lokale aan de rivier gebonden populaties.

Voor elk van deze effecten moet worden nagegaan, waar deze zullen optreden en naar verwachting leiden tot een verandering van natuurwaarden. Bij het aangeven van de gevolgen is vooral de inhoud van een eventueel uit te voeren herinrichtingsplan relevant. Tevens dient te worden aangegeven of de aanleg (rustverstoring) tot onomkeerbare effecten voor de nu aanwezige fauna kan leiden.

4.5 Cultuur-historische aspecten

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Bij het beschrijven van de cultuur-historische aspecten dient verband te worden gelegd met de ontstaansgeschiedenis van de Waalbandijk. Daarbij dienen aan de orde te komen: het tracé, het profiel, de samenstelling van het dijklichaam, de eventuele beplanting, de relatie met de binnen- en buitendijkse doorbraakkolken, strangen en andere wateren. Op basis van deze gegevens dient het MER een beeld te geven van de (punt-, lijn-, en vlak-) elementen en structuren van archeologische aard, van historisch-geografische aard en van historisch-bouwkundige aard.

Voor het deel van de binnendijkse gronden dat na uitvoering van de dijkverbetering eventueel onder het dijklichaam komt te liggen wordt een systematische

verkenning van het bodem- archief noodzakelijk geacht, al dan niet in de vorm van een Aanvullende Archeologische Inventarisatie⁶].

Gevolgen voor het milieu

Per alternatief dient te worden aangegeven welke patronen en elementen verloren gaan dan wel worden aangetast. Tevens moet worden aangegeven op welke wijze cultuurhistorische waardevolle elementen eventueel in de nieuwe situatie kunnen worden ingepast. Ten aanzien van het archeologische aspect (voor zover relevant) moet worden aangegeven welke objecten/vindplaatsen verloren gaan of worden aangetast. Er moet worden aangegeven of (mogelijke) vindplaatsen onbereikbaar worden voor onderzoek.

4.6 Landschappelijke aspecten

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Met betrekking tot het landschappelijke aspect moet aandacht worden besteed aan de visueel-ruimtelijke opbouw, de landschapsstructuur, de herkenbaarheid van structuren en elementen, het ruimtebeslag en het landschapsbeeld.

Gevolgen voor het milieu

De veranderingen die daarin optreden onder invloed van het voornemen in zijn verschillende uitvoeringsmogelijkheden (versnippering; doorsnijding van samenhangende elementen, waaronder open ruimten; aantasting van karakteristieke aanzichten) dienen te worden aangegeven.

De visueel-ruimtelijke veranderingen dienen voor de belangrijkste dijkverbeteringsalternatieven inzichtelijk te worden gemaakt vanuit een aantal karakteristieke punten in de omgeving met behulp van tekeningen (lengte- en dwarsprofielen, bovenaanzicht) en/of fotomontages met daarop ingepast de dijkverbetering danwel door het plaatsen van een model van het toekomstig dijkprofiel (op ware grootte) in het landschap.

4.7 Overige aspecten

Bij de beschrijving van de invloed op het woonmilieu dient te worden ingegaan op de beleving van de optredende verandering (bijvoorbeeld wonen achter een visuele barrière), of mogelijke sloop van woningen.

Bij een tracékeuze die afwijkt van het huidige tracé, zullen de hydraulische effecten gekwantificeerd dienen te worden met behulp van de daarvoor beschikbare wiskundige modellen. Hoewel door de initiatiefnemer tijdens het locatiebezoek is gesteld dat bergende breedte bij dit dijkverbeteringsproject geen beperkende factor is bij de tracé-keuze, dient wel te worden gekwantificeerd, welke verschillen er in dit opzicht tussen de alternatieven bestaan. Ten minste moet duidelijk worden of en in hoeverre een bepaalde keuze de keuzcvrijheid bij andere dijkprojecten vergroot of verkleint.

6 Zie inspraakreactie nr. 8, bijlage 4.

Verder moet worden aangegeven in hoeverre het geplande toekomstige gebruik (agrarisch, recreatief) verenigbaar is met een eventuele natuurfunctie van de uiterwaard en dijken. Daarbij dient ook op eventuele veranderingen in de verkeersafwikkeling te worden ingegaan.

Tot slot dienen, voor zover relevant, voor de verschillende vormen van materiaalgebruik de effecten voor het milieu worden geëvalueerd in het kader van het nationale milieubeleid inzake energie en grondstoffen.

4.8 Vergelijking van de alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een vergelijking van de ingevolge onder d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."

In dit onderdeel van het MER dienen dijkverbeteringsalternatieven te worden vergeleken die zijn opgebouwd uit perspectiefrijke tracés die zijn overgebleven na selectie zoals aangegeven in § 3.1 en de aan deze tracés gekoppelde uitvoeringsvarianten.

De milieu-informatie over de bestaande situatie en de dijkverbeteringsalternatieven moet worden vergeleken met en gerelateerd aan gangbare milieukwaliteitseisen, streefwaarden en doeleinden van het milieubeleid. Daarbij kan een voorkeursvolgorde van de dijkverbeteringsalternatieven per toetsingscriterium worden aangegeven, waar mogelijk aan de hand van kwantitatieve informatie over effecten, zodat absolute grootte-orde controleerbaar zijn.

Het is wenselijk dat dijkverbeteringsalternatieven (tracé, uitvoering en herinrichting) integraal worden vergeleken. De voorkeur voor één van de dijkverbeteringsalternatieven dient gemotiveerd te worden.

5.

LEEMTEN IN KENNIS EN EVALUATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het MER dient in te gaan op de leemten in kennis en onzekerheden die zijn blijven bestaan en de betekenis die daaraan moet worden gehecht voor de besluitvorming. Informatie die essentieel blijkt te zijn voor de besluitvorming dient een zo goed mogelijke invulling te krijgen (zo nodig nader onderzoek).

Bij het nemen van het besluit dient door het bevoegd gezag een evaluatieprogramma te worden vastgesteld. Met behulp van dit programma kan te zijner tijd inzicht worden verkregen in de feitelijk optredende gevolgen voor het milieu bij uitvoering van de voorgenomen activiteit. Het is wenselijk dat het MER hiervoor al een aanzet bevat.

6.

VORM, PRESENTATIE EN SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

In verband hiermee beveelt de Commissie aan:

- het MER beknopt van opzet te houden en te beperken tot die informatie die relevant is voor het te nemen besluit;
- sterke vereenvoudigingen enerzijds en slechts voor ingewijden toegankelijke vaktaal anderzijds, te vermijden;
- afwijkingen van de richtlijnen te motiveren;
- al het kaartmateriaal te voorzien van duidelijk legenda's en in het MER een kaart op te nemen met alle gebruikte geografische namen;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in het MER zelf, maar in bijlagen op te nemen;
- in het MER een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst op te nemen.

De **samenvatting** dient aan het bevoegd gezag en aan een zo breed mogelijk publiek voldoende inzicht te geven voor de beoordeling van het MER en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven. In de samenvatting zal kort en overzichtelijk de kern van de belangrijkste onderdelen van het MER moeten worden weergegeven. Wat betreft de onderlinge vergelijking van de alternatieven kan dit bijvoorbeeld gebeuren met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

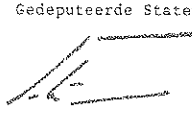

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Waalbandijkverbetering
Gameren – Nieuwaal

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 10 december 1993 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten		provincie GELDERLAND										
	Bezoekadres Markt 11 Arnhem	Postadres Postbus 9090 6800 GX Arnhem										
		telefoon (085) 59 51 11 telefax 43 364 3494 telefax 085 - 21 54 00										
- Commissie voor de milieu-effectrapportage Postbus 2345 3500 CH UTRECHT		<table border="1"><tr><td></td><td>Commissie voor de milieu-effectrapportage</td></tr><tr><td>ingekomen :</td><td>73 DEC. 1993</td></tr><tr><td>nummer :</td><td>100-418</td></tr><tr><td>dossier :</td><td>578-17/M.B.P.</td></tr><tr><td>kopie naar :</td><td>KL/Sa/Ken/156</td></tr></table>		Commissie voor de milieu-effectrapportage	ingekomen :	73 DEC. 1993	nummer :	100-418	dossier :	578-17/M.B.P.	kopie naar :	KL/Sa/Ken/156
	Commissie voor de milieu-effectrapportage											
ingekomen :	73 DEC. 1993											
nummer :	100-418											
dossier :	578-17/M.B.P.											
kopie naar :	KL/Sa/Ken/156											
datum 10 december 1993	nummer MW93.72103-6082023											
onderwerp Verbetering linker Waalbandijk, dijkvak Gameren-Nieuwaal (hmp. 118.7-156.3) in de gemeente Kerkwijk												
<p>Op 9 december 1993 hebben wij van de dijkstoel van het Polderdistrict Groot Maas en Waal ontvangen de startnotitie milieu-effectrapportage betreffende de verbetering van de linker Waalbandijk tussen hmp. 118.7 en hmp. 156.3 (het dijkvak Gameren-Nieuwaal) in de gemeente Kerkwijk.</p> <p>Het Milieu-effectrapport (MER) zal deel gaan uitmaken van de te zijner tijd door de dijkstoel bij ons in te dienen aanvraag tot goedkeuring van het voor het bovenvermelde dijkvak op te stellen dijkverbeteringsplan ingevolge het bepaalde in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900.</p> <p>Het initiatief wordt bekend gemaakt in de pers en in de Nederlandse Staatscourant (zie bijgevoegde bekendmaking).</p> <p>Wij verzoeken u om uw advies voor richtlijnen uit te brengen binnen twee maanden na publicatie van de bekendmaking, derhalve voor 24 februari 1994.</p> <p>Wij verzoeken u daarbij bovenstaand briefnummer te vermelden.</p> <p>De startnotitie en de bekendmaking hebben wij beide in vijfvoud als bijlagen toegevoegd.</p>												
Gedeputeerde Staten van Gelderland												
												
voorzitter	griffier											
bijlagen												
colleed												
code: ek/12-10-5.418												
inlichtingen bij	Van der Voort	document 598861										
verzonden	10 DEC. 1993	computerregistratie 26 97 03 RIN Arnhem fax nr 42 30 26 412 SAG - Groenwagge fax nr 28 10 10 524										

BIJLAGE 1a

Brief van het bevoegde gezag d.d. 18 februari 1994 met bevestiging verlenging van de adviestermijn

Gedeputeerde Staten		provincie GELDERLAND
	Beroekadres Markt 11 Arnhem	Factuadres Postbus 5050 6800 GX Arnhem
	telefoon (085) 59 91 11 tele 45 549 pppp	
De Commissie voor de milieu-effectrapportage Postbus 2345 3500 GH UTRECHT		Commissie voor de milieu-effectrapportage
	ingekomen : 28 FEB. 1994	
	nummer : 301-94	
	dossier : 570-38	
	kopie naar : vd.S.-paa-bfbl	
datum 18 februari 1994	nummer MW93.72103-6082025	
onderwerp Verbetering Waalbandijk, dijkvak Cameren- Nieuwaal, Polderdistrict Groot Maas en Waal		
Uw brief d.d. 23 december 1993 kenmerk U973-93/Kol/eb/578-5		
<p>Onder verwijzing naar uw bovenvermelde brief delen wij u mede dat wij kunnen instemmen met de daarin aangegeven samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage ten behoeve van de verbetering van het onderwerpelijk dijkvak.</p> <p>Ter voldoening aan het telefonisch verzoek van de secretaris van de werkgroep hebben wij de termijn waarbinnen de werkgroep haar advies, bedoeld in artikel 7.14, eerste lid van de Wet milieubeheer, dient uit te brengen met zes weken verlengd.</p> <p>Te uwer informatie doen wij u hierbij in afdruk toekomen de ingekomen adviezen van:</p> <ol style="list-style-type: none">1 de directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in de provincie Gelderland, d.d. 17 januari 1994;2 Burgemeester en Wethouders van de gemeente Kerkwijk, d.d. 19 januari 1994;3 de inspecteur van de Volksgezondheid voor de milieuhygiëne in de provincie Gelderland, d.d. 25 januari 1994. <p>Voorts treft u hierbij in afdruk aan de bij ons ingezonden schriftelijke reacties van:</p> <ol style="list-style-type: none">a de heer J.R. van Veldhuijzen te Cameren, d.d. 10 januari 1994;b de heer M. Schilperoort te Cameren, d.d. 11 januari 1994;c de heer J. van der Zalm te Aalst, d.d. 27 januari 1994, mede namens maatschap J. van der Zalm en kinderen;d de heer J.P. van Rumpt te Cameren, d.d. 26 januari 1994;e de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort, d.d. 31 januari 1994 (met bijlage);f de Bond Heemschut te Nijmegen, d.d. 31 januari 1994, mede namens de Stichting Red ons Rivierlandschap e.a.;		
Inlichtingen bij Van der Voort	doorkeesnr. 598861	
verzonden 25 FEB. 1994	postgereguleering B6 97 62 ABN Arnhem, rek nr 53 50 26 663 BNG 's-Gravenhage, rek nr 28 50 10 624	

- g de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming te Assen, d.d. 31 januari 1994;
- h de heer A. van Steenberghe te Nieuwaal, d.d. 27 januari 1994;
- i de heren J. van de Brand en W. van de Brand, beiden te Bern, d.d. 28 januari 1994;
- j de Stichting Gelderse Milieufederatie d.d. 31 januari 1994, mede namens de Stichting Het Geldersch Landschap;
- k de afdeling Gameren van de Christelijke Boeren- en Tuindersbond, d.d. januari 1994.

Ten slotte zenden wij u hierbij een exemplaar van het verslag van de openbare zitting te Gameren op woensdag 5 januari 1994.
Uw advies ten behoeve van het opstellen van de richtlijnen zien wij graag tegemoet.

Een afschrift van deze brief, met bijlagen, hebben wij gezonden aan de initiatiefnemer, het Polderdistrict Groot Maas en Waal.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

voorzitter

secretaris

bijlagen

coll. 4V
code: DM/9404752

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving in Staatscourant nr. 247 d.d. 23 december 1993

Inspraak op de startnotitie milieu-effectrapportage Polderdistrict Groot Maas en Waal te Druten, voor de verbetering van de linker Waalbandijk tussen hmp. 118,7 en hmp. 156,3 (het dijkvak Gameren-Nieuwaal), in de gemeente Kerkwijk

Deze startnotitie heeft betrekking op het voornemen van de dijkstoel van het Polderdistrict Groot Maas en Waal om de linker Waalbandijk tussen hmp. 118,7 en hmp. 156,3 (het dijkvak Gameren-Nieuwaal) te verbeteren. Het dijkvak is gelegen in de gemeente Kerkwijk. Om dit voornemen te kunnen realiseren dient een dijkverbeteringsplan te worden opgesteld, hetwelk door het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland dient te worden goedgekeurd ingevolge het bepaalde in artikel 33 van de Waterstaatswet 1900.

Afvorens deze goedkeuring kan worden aangevraagd moet eerst een Milieu-effectrapport (MER) worden opgesteld, hetwelk later met de aanvraag tot goedkeuring van het dijkverbeteringsplan zal worden ingediend. Voor het verlenen van de bedoelde goedkeuring is het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland het bevoegd gezag.

Procedure

De inspraak op de startnotitie is bedoeld om adviezen en reacties te ontvangen, die van belang kunnen zijn bij het vaststellen van de richtlijnen. In de richtlijnen zal worden aangegeven wat de inhoud van het MER moet zijn. Reacties met betrekking tot de startnotitie kunnen tot 1 februari 1994 schriftelijk worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van het nr. MW93.72103. Degene, die een reactie indient, kan verzoeken om zijn of haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Terinzagelgging

Van 23 december 1993 tot 1 februari 1994 ligt de startnotitie ter inzage in: het kantoor van het Polderdistrict Groot Maas en Waal, Kerkeland 9 te Druten; openingstijden op elke werkdag van 9.00 tot 12.00 uur en verder in nader overleg (telefoon: 08870-16144); het gemeentehuis van Kerkwijk, Walderweg 2 te Kerkwijk; openingstijden op elke werkdag van 9.00 tot 12.00 uur, alsmede maandagavond van 18.30 tot 19.30 uur en verder in nader overleg (telefoon: 04184-2491); het dorps huis 'Gamora', Middelkampseweg 2 te Gameren; openingstijden in overleg, telefoon: 04186-1416;

het Huis der Provincie (gebouw Rijnstate, dienst Milieu en Water), Marktstraat 1 te Arnhem; openingstijden op elke werkdag van 09.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur. Voorts wordt op woensdag 5 januari 1994 een voorlichtings- en inspraakbijeenkomst gehouden over de startnotitie. Deze bijeenkomst vindt plaats in het dorps huis 'Gamora', Middelkampseweg 2 te Gameren en begint om 20.00 uur.

Nadere informatie

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot:
Polderdistrict Groot Maas en Waal, bureau dijkverbetering, de heer ing. W. van der Kruyk, telefoon: 08870-16144; provincie Gelderland dienst Milieu en Water, afdeling WWK, de heer F. E. van der Voort, telefoon: 085-598861.
Arnhem, 10 december 1993.
Gedeputeerde Staten van Gelderland,
Dr. J. C. Terloiw, voorzitter.
Drs. C. P. A. G. Crasborn, griffier.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Polderdistrict Groot Maas en Waal

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van provincie Gelderland

Besluit: goedkeuring dijkverbeteringsplan ex artikel 33 van de Waterstaatswet 1900

Categorie Besluit m.e.r.: 12.2

Activiteit: Het betreft de verbetering van de linker Waalbandijk voor het dijkvak Gameren-Nieuwaal (tussen dijkpaal 118,7 en dijkpaal 156,3). Het is een vrijwillige m.e.r.

Procedurele gegevens:

startnotitie bekendgemaakt: 23 december 1993

richtlijnenadvies uitgebracht: 29 maart 1994

Bijzonderheden:

Samenstelling van de werkgroep:

ing. W. Bleuten

dr. L.M. Fliervoet

ir. G.J. Flórián

dr. ir. J.P.Th. Kalkwijk

drs. A.P. de Klerk

ing. E.M. Mastenbroek (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. A.J. Kolhoff

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	940117	Directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie in de provincie Gelderland	Arnhem	940217
2.	940119	Gemeente Kerkwijk	Kerkwijk	940217
3.	940125	Regionale Inspecteur van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne	Arnhem	940217
4.	940110	J.R. van Veldhuizen en S. Veldhuizen	Gameren	940217
5.	940111	M. Schilperoort	Gameren	940217
6.	940127	J. van der Zalm	Aalst	940217
7.	940126	J.P. van Rumpt	Gameren	940217
8.	940131	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	940217
9.	940131	Bond Heemschut, mede namens: Stichting Red ons Rivierlandschap, Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging KNNV, Stichting Uiterwaardenpark Maas-Waal-Merwede, Stichting Dorp en Landschap Bommelerwaard, Samenwerkingsverband Dijkbewoners Rivierengebied, Stichting Het Waallandschap	Nijmegen	940217
10.	940131	Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming	Assen	940216
11.	940127	A. van Steenberg	Nieuwaal	940217
12.	940128	J. van de Brand en W. van de Brand	Bern-Kerkwijk	940217
13.	940131	Gelderse Milieufederatie mede namens Stichting Het Geldersch Landschap	Arnhem	940217
14.	9401--	J.P. van de Werken en J.T. van de Werken	Gameren	940217
15.	940105	Verslag van de openbare hoorzitting	Gameren	940217